Україні: проблеми взаємодії : монографія / І. О. Кресіна, О. В. Скрипнюк та ін. ; за ред. І. О. Кресіної. – К. : Логос, 2007. – С. 124.

5. *Тимченко С. М.* Громадянське суспільство і правова держава в Україні : монографія / С. М. Тимченко. – Запоріжжя : Юридичний ін.-т МВС України, 2002. – С. 68.

6. Громадський сектор і політика: взаємодія, нейтралітет чи боротьба? – загальнонаціональне та експертне опитування [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.dif.org.ua/ua/polls/2013-year/gromadskii-sektor-i-politika-vzaemodija_-neitralitet-chi-borotba_---zagalnonacionalne-ta-ekspertne-opituvannja.htm

7. http://infolight.org.ua/charts/riven-doviri-gromadyan-do-socialnih-ta-derzhavnih-institutiv

8. *Нікітіна Т., Любива Т.* Громадянська активність населення України // Українське суспільство 1992–2013. Стан та динаміка змін. Соціологічний моніторинг / за ред. д.ек.н. В. Ворони, д.соц.н. М. Шульги. – К. : Інститут соціології НАН України, 2013. – С. 111. – 566 с. – http://i-soc.com.ua/institute/el_library.php

9. *Дембіцький С.* Соціологічна діагностика стану громадської активності в Україні // Українське суспільство 1992–2013. Стан та динаміка змін. Соціологічний моніторинг / за ред. д.ек.н. В. Ворони, д.соц.н. М. Шульги. – К. : Інститут соціології НАН України, 2013. – С. 114. – 566 с. – http://i-soc.com.ua/institute/el_library.php

10. http://www.unian.ua/society/996947-vpershe-za-20-rokiv-riven-nedoviri-do-zmi-v-ukrajini-perevischiv-riven-doviri-sotsiolog.html

11. Про Комітет з питань реформування правоохоронних органів: Указ Президента України від 6 квітня 2012 р. № 252/2012 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.president.gov.ua/documents/14672.html

12. *Степаненко В.* Громадські організації у патерналістському суспільстві // Українське суспільство 1992–2013. Стан та динаміка змін. Соціологічний моніторинг / за ред. д.ек.н. В. Ворони, д.соц.н. М. Шульги. – К. : Інститут соціології НАН України, 2013. – С. 121. – 566 с. – http://i-soc.com.ua/institute/el_library.php

13. Наказ Міністерства юстиції України від 04 листопада 2014 року № 1844/5 “Про утворення Громадської ради з питань люстрації при Міністерстві юстиції України” http://minjust.gov.ua/news/46334

14. Указ Президента України від 24 березня 2012 року № 212/2012 Про Стратегію державної політики сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні та першочергових заходах з її реалізації // http://www.president.gov.ua/ru/documents/14621.html

Мікулін В. П.
завідувач кафедри кримінального права та процесу
Національного педагогічного університету
імені М. П. Драгоманова,
доктор юридичних наук, професор

КОНЦЕПТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ РЕФОРМУВАННЯ СУДОВОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ

На початку свого виступу, хотілося б висловити підтримку дій Президента України Петра Порошенка щодо його політики у галузі реформування судової системи України, адже нещодавно ним був підписаний Указ № 276 від 20 травня 2015 року,

яким затверджено Стратегію реформування судоустрою, судочинства та суміжних правових інститутів на 2015–2020 роки, розроблену Радою з питань судової реформи.

Як зазначається у Стратегії, судова система України та суміжні правові інститути існують для захисту прав, свобод та законних інтересів людини і громадянина, прав та законних інтересів юридичних осіб, інтересів держави шляхом своєчасного, ефективного і справедливого вирішення правових спорів на засадах верховенства права.

Серед першочергових реформ, які необхідно впровадити, особлива увага приділяється судовій реформі, метою якої є утвердження такого правопорядку, який грунтується на високому рівні правової культури в суспільстві, діяльності всіх суб'єктів суспільних відносин на засадах верховенства права та захисту прав і свобод людини, а в разі їх порушення - справедливого їх відновлення в розумні строки.

Метою стратегії є визначення пріоритетів реформування системи судоустрою, судочинства та суміжних правових інститутів для практичної реалізації принципу верховенства права та забезпечення функціонування судової влади в Україні.

Завданнями стратегії є визначення кола проблем та визначення їхніх причин, які необхідно усунути шляхом реформування судоустрою, судочинства та суміжних правових інститутів; визначення напрямів, заходів та етапів реформування судоустрою, судочинства та суміжних правових інститутів; забезпечення належного рівня координації та стратегічного планування процесу реформування, визначення орієнтирів для розробки.

Основним завданням реформи є побудова незалежного та справедливого правосуддя, без чого неможливим є утвердження правової та демократичної держави, проведення будь-яких правових, економічних та соціальних реформ.

Проведення судово-правової реформи в Україні має базуватися на наступних концептуальних підходах:

– головною метою проведення судово-правової реформи має стати створення законодавчих та організаційних умов для утвердження незалежної судової влади;

– судово-правова реформа повинна мати комплексний характер і передбачати внесення змін до Конституції України, законодавства з питань судоустрою та статусу суддів, реформування суміжних інститутів (прокуратури, адвокатури, правоохоронних органів);

– основою для проведення судово-правової реформи мають стати загальновизнані міжнародні стандарти, напрацьовані пропозиції щодо вдосконалення судової влади в Україні, які пройшли експертну оцінку Венеціанської комісії.

Пропонується на конституційному і законодавчому рівнях:

– повністю виключити Верховну Раду України, Президента України та органи виконавчої влади у процесами призначення, переведення, притягнення до дисциплінарної відповідальності суддів;

– передбачити принцип незмінності суддів, призначення на посаду безстроково і, таким чином, відмовитись від п’ятирічного терміну перебування судді на посаді;

– встановити виключно конкурсні засади добору суддів, їх переведення до інших судів, у тому числі, і до вищих судів (судів вищої інстанції);

– закріпити виключну роль зборів суддів у процедурі призначення суддів на адміністративні посади;

– посилити відповідальність, в першу чергу, кримінальну, за незаконний вплив на суд у будь-який спосіб;

– гарантувати фінансову незалежність суддів, підвищити рівень фінансування, зокрема, заробітної плати.

Посилення гарантій незалежності суддів має відбутися з одночасним встановленням дієвих механізмів відповідальності суддів за прийняті неправосудні рішення, встановлення шкали дисциплінарної відповідальності; обмеження імунітету суддів; реформування законодавства про Вищу раду юстиції та ВККСУ; запровадження мирових суддів; розширення повноваження суду присяжних; удосконалення процесуального законодавства має відбутися шляхом його максимального спрощення, введення інформаційних технологій.

Удосконалення організації та діяльності інших органів, що беруть участь у судочинстві – прокуратури, адвокатури, правоохоронних органів.

Таким чином, концептуальні проблеми реформування судової системи України окреслені в Стратегії та у Плані дій, відповідно до якого працює Рада з питань судової реформи.

Як передбачає Стратегія, внаслідок реалізації зазначених заходів судова система України та суміжні правові інститути працюватимуть, керуючись, насамперед, принципом верховенства права, стануть підзвітними громадянам України, вільними від будь-якого політичного впливу та відповідатимуть європейським стандартам і практикам.

Л І Т Е Р А Т У Р А :

1. Про Стратегію реформування судоустрою, судочинства та суміжних правових інститутів на 2015–2020 роки : Указ президента України № 276/2015 [Електронний ресурс] – Режим доступу : http://www.president.gov.ua/documents/19452.html.